Нав’язування власних розробок (посібників) як умови позитивного оцінювання

ВИСОКИЙ

рівень ризику

Власник ризику: **Заклад освіти**
Підзвітність власника: **Міністерство освіти і науки України**
Сфера публічного управління: **Освіта**
Чого стосується: **Освітній процес**
Нормативна база: **Закон України «Про запобігання корупції»**, **Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, Постанова Кабінету Міністрів України № 1187 від 30 грудня 2015 р.**
Дата перегляду ризику: 08.08.2022 року

ОПИС РИЗИКУ:

За пунктом 36 Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності” заклад вищої освіти повинен забезпечити кожний освітній компонент освітньої програми науково-педагогічними та/або науковими працівниками з урахуванням відповідності їх освітньої та/або професійної кваліфікації.

Науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники, які забезпечують освітній процес, повинні мати не менше чотирьох досягнень у професійній діяльності за останні п’ять років, визначених у пункті 38 Ліцензійних умов. Вказані професійні досягнення включають публікаційну активність науково-педагогічних працівників, основні напрямки їхньої науково-дослідної роботи, наукове керівництво школярами та студентами, громадську активність, досвід практичної роботи тощо.

До професійних досягнень науково-педагогічних працівників належать також: наявність виданого підручника чи навчального посібника (включаючи електронні) або монографії та наявність виданих навчально-методичних посібників, конспектів лекцій, практикумів, методичних вказівок інших друкованих навчально-методичних праць загальною кількістю три найменування.

Обов’язок науково-педагогічних працівників готувати підручники, посібники та інші друковані праці додатково визначається посадовими інструкціями та контрактами. Водночас трапляються випадки, коли **якість розробок перевіряється лише формально, як і процес їх рецензування.**

Не дивлячись на можливість підготовки електронних підручників та посібників та поширення електронних бібліотек, **більшість викладачів все ще зобов’язані друкувати власні розробки.** А за умови зменшення фінансування діяльності університетів, друк відбувається за власний кошт авторів, що змушує їх шукати тих, кому продати підручник аби відшкодувати витрати на видання.

З іншого боку, викладач може нав’язувати свої розробки через особисту матеріальну зацікавленість і продавати навіть ті книги чи посібники, що були видані за кошти університету.

Описане в кінцевому результаті призводить до того, що студенти змушені купувати розробки, якість яких не має істотної навчальної чи наукової цінності.

Джерела ризику

Формалізація обліку наукової діяльності викладачів.

Відсутність контролю перевірки актуальності та цінності навчального матеріалу підручника/посібника, його наукового та методичного рівня.

Формальний характер процесу рецензування підручників/посібників.

Відсутність обов’язку перевірки всіх друкованих наукових навчально-методичних праць на плагіат.

Індивідуальна недоброчесність науково-педагогічних працівників.

Стратегічні наслідки

Порушення прав учасників освітнього процесу.

Знецінення наукової роботи у закладах вищої освіти.

Формування негативного іміджу вітчизняної науки через велику кількість праць низької якості і/або які містять плагіат.

Формування у молоді толерантного ставлення до проявів, так званої “дрібної корупції”.

Формування негативного іміджу системи вищої освіти в Україні

Корупційні наслідки

Дисциплінарна відповідальність, в тому числі звільнення особи із займаної посади.

За вчинення корупційного чи пов’язаного з корупцією правопорушення відомості про таку особу вносяться до Реєстру корупціонерів (ст. 59 Закону України “Про запобігання корупції”).

СПОСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ

Нормативні

Не застосовується

Процедурні

✔ Оприлюднювати порядок ліквідації академічної заборгованості під час переведення/поновлення студентів із чітким визначенням процедури, строків, відповідальних осіб від університету.

✔ Враховувати в навантаження викладачів додаткову роботу зі студентами під час ліквідації академічної заборгованості.

✔ Своєчасно інформувати студентів про процедуру та можливості переведення на бюджетні місця, використовуючи різні канали поширення інформації.

✔ Посилити прозорість процедури переведення з контрактної форми навчання на державну. Наприклад, висвітлюючи в окремій вкладці на сайті закладу освіти необхідну інформацію: оголошення про конкурс, кількість вільних бюджетних місць, умови і терміни подачі документів; розміщення списків претендентів із зазначенням їх середнього та рейтингового балу.

✔ Запровадити електронні екзаменаційні відомості та автоматизовані системи обліку активності студентів для прозорого формування рейтингу.

✔ Передбачити обов’язковий розгляд кандидатур на переведення з контрактної форми навчання на державну на вчених радах факультетів/інститутів із залученням органів студентського самоврядування.

✔ Налагодити роботу вебсайту закладу освіти та забезпечити розміщення усієї необхідної інформації, що стосується навчального процесу (документів, робочих програм та силабусів, програм практики, методичних рекомендацій до написання та захисту курсових робіт, правил та порядку перескладання заліків чи іспитів, порядку апеляції за результатами екзаменаційної сесії).

✔ Де це можливо, запровадити технологічні рішення для проведення поточного та підсумкового контролю знань студента (наприклад, анонімне електронне тестування із випадковим набором запитань із персональною авторизацією студента в системі).

✔ Створити електронний репозитарій усіх наукових робіт студентів, який дасть змогу автоматизовано виявляти збіги нових робіт із роботами минулих років та попередить можливість повторного подання тих самих робіт “за хабар”.

✔ Планувати навчальні програми із залученням іноземців, особливо тих, хто не володіє на достатньому рівні українською мовою, таким чином, щоб це не створювало надмірного навантаження для викладачів і не породжувало нерівності в оцінюванні між студентами-іноземцями та українськими студентами.

✔ Враховувати в навантаження викладачів додаткову роботу зі студентами-іноземцями.

✔ Розглянути можливість прийняття проміжного та підсумкового контролю знань в іноземних студентів викладачами, які не проводили заняття в межах цієї дисципліни.

Індикатори виконання плану дій	Відповідальний суб’єкт	Потреба у фінансових витратах
Відповідно до заходів мінімізації.	**Заклад освіти**	**НЕ ПОТРЕБУЄ**

ПІДТВЕРДЖЕННЯ ІСНУВАННЯ РИЗИКУ

Реєстр судових рішень

Інші джерела

Кейс

За інформацією порталу «Про корупцію в освіті» нав’язування викладачами власних розробок студентам є звичайною практикою в одному з чернівецьких університетів. За повідомленнями, викладачі іноземної мови пропонують всім першокурсникам придбати книжку за 300 грн. При цьому зазначають, що опрацьовувати завдання з дисципліни можна тільки по ній, бо наявні електронні версії та примірники минулих років не містять необхідної інформації. Такі книжки викладачі видозмінюють і друкують з року в рік та постійно нав’язують першокурсникам, щоб ті не могли перекупити їх у старших курсів.

Тегування:

ОСВІТА ВИЩА ОСВІТА РИЗИКИ В ОСВІТІ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС